

Primorje mora rešiti Črnigoj

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Matic Štojs, Bor Slana, arhiv Demokracije

Dušan Črnigoj, nekdanji predsednik uprave družbe Primorje, je v podjetju izvajal menedžerski odkup, hkrati pa je bil z letno plačo preko 776 tisoč evrov najbolje plačani slovenski direktor.

Podjetje je spraval na kolena, zdaj poskuša reševati še svoje lastništvo, vse v breme slovenskih davkoplačevalcev. V začetku aprila so se štiri slovenske banke odločile za podaljšanje moratorija na odplačevanje obveznosti družbe Primorje iz Ajdovščine, ki svojih obveznosti do bank ne poravnava že dlje časa. Banke so odplačilo posojil

Primorju odložile že septembra 2011, in sicer do konca marca 2012, zdaj pa še do konca aprila. Zdajšnje enomesečno podaljšanje roka za odplačilo so najprej odobrile Abanka Vipava, Nova Kreditna banka Maribor (NKBM) in Banka Koper, nato pa še Nova Ljubljanska banka (NLB). Odobritev je nerazumljiva, izgovori bank pa na zelo trhljih temeljih.

Za lase privlečeni izgovori V bankah se, če sodimo po njihovih uradnih izjavah, menda

NLB nerazumno sprejema odločitve, s katerimi odlaga zahteve za poplačilo Črnigojevih dolgov. Pri tem očitno asistira tudi pri Črnigojevih namerah, da je treba stvari vleči tako dolgo, da stečajni upravitelj ne bo imel več pravice vpogleda v njegove okostnjake v omarah. Po uvedbi stečajja stečajni upravitelj namreč lahko pregleduje poslovanje samo za zadnjih 12 mesecev.

zanašajo na to, da bo država podprla sanacijo podjetja. V Primorju primanjkuje najmanj 20 milijonov evrov oziroma toliko pričakujejo, da jim bomo »poklonili« davkoplačevalci. Jasno je, da država denarja za to nima, navsezadnje gre za zasebno podjetje. Kljub temu podaljšanje roka za vračilo posojil v bankah upravičujejo s tem, da ni nujno, da bi država podjetju dala neposredno finančno pomoč. Omenjalo se je, naj bi državni stanovanjski sklad »kupil« novozgrajena stanovanja, ki jih Primorju doslej ni uspelo prodati, pa tudi, naj bi v Primorje kot solastnica vstopila Družba za avtoceste RS (Dars), kar pa je

Marjana Novak le podaljšana roka Dušana Črnigoja

Marjano Novak je širša javnost prvič поблиže spoznala v letih, ko je postala državna sekretarka na ministrstvu za promet in zveze (med 23. februarjem 1995 in 17. aprilom 1997) na predlog takratnega ministra Igorja Umka (med 25. januarjem 1993 in 27. februarjem 1997). Novakova in Umek sta spoprijateljila in, zanimivo, po naših informacijah zdaj prav Igor Umek vodi enega od projektov v Primorju. Po letu 1997 se je Novakova ukvarjala predvsem s turizmom, med drugim na Gorenjskem. Sodelovala je z Darjo Radič, nekdanjo ministrico za gospodarstvo v času vlade Boruta Pahorja, podpredsednico stranke Zares v času, ko je to vodil Gregor Golobič. Po naših informacijah sta Radičeva in Novakova, obe Jeseničanki, zelo dobri prijateljici. Tudi Radičeva se je, preden je postala ministrica, ukvarjala s turizmom, v času po kratkem in neučinkovitem ministrovanju pa naj bi ji bili »strici iz ozadja« uredili »projekt, s katerim naj bi se ji oddolžili za njena takratna dela«. A vrnimo se k Novakovi. Ta je v času prejšnje vlade v Iskri Semič za kratek čas prevzela vodenje podjetja Iskra Turizem, kjer naj bi to Iskrino dejavnost v Beli krajini predvsem s pridobitvijo evropskih sredstev postavila na noge tako na področju rečnega kopališča na Primostku kot smučarskega središča na Beli. Naredila ni nič od tega, kar nenadoma pa se je pojavila v podjetju Rimske toplice. Ko bi bilo treba podjetje dokončno sanirati, pa je »odšla« v Primorje. Poznavalci pravijo, da kjerkoli se je pojavila Novakova, nikjer se stvari niso rešile. Očitno je, da so bile le velike in prazne obljube o sanaciji, veliki sposobnosti, svetli prihodnosti in podobno.

vodstvo Darsa znikalo. V bankah naj bi se zanašali tudi na nova dela na področju gradbeništva, ki naj bi se financirala z državnim denarjem, vse te obljube pa naj bi temeljile na sanacijskem programu Primorja, ki ga je pripravila nova uprava pod vodstvom domnevno čudežne rešiteljice Marjane Novak.

Primorje naj rešujejo lastniki Vsakomur, ki spremlja dogajanje na javnofinančnem področju v državi v zadnjem obdobju, je jasno, da gre bolj ali manj le za zavlačenje dokončne rešitve, ki nima podlage v realnosti. Pa ne zato, ker vlada pod vodstvom Janeza

Marjana Novak je podaljšana roka Dušana Črnigoja in dobra prijateljica nekdanje gospodarske ministrice Darje Radič, članice stranke Zares; pomagajo jima tudi v agenciji Pristop, zato državni banki plešeta, kot jima je naročeno.

Pravo vprašanje je, zakaj ni predloga za prisilno poravnavo

Dr. Mateja Lahovnika smo v okviru intervjuja, ki ga objavljamo v tej številki, vprašali tudi o pričakovani državni pomoči družbi Primorje. V nadaljevanju objavljamo, kaj nam je profesor na ljubljanski ekonomski fakulteti in nekdanji gospodarski minister odgovoril na ta vprašanja.

Kako je z državnimi pomočmi, ko nekatera podjetja pričakujejo velike zneske, na primer Primorje? Kakšno je vaše stališče do tega?

V primeru Primorja ni pravo vprašanje, zakaj vlada temu podjetju ne nameni državne pomoči, pač pa je pravo vprašanje, zakaj lastniki, ki imajo dovolj premoženja, tega podjetja niso pripravljeno dokapitalizirati, in zakaj upniki, med katerimi so tudi banke, če ocenjujejo, da lastniki tega nočejo in da ima podjetje perspektivo, v skladu s 199. a členom Zakona o finančnem poslovanju preprosto ne razlastijo obstoječih delničarjev, s tem da izgube najprej odpišejo v breme osnovnega kapitala, spravijo ta kapital na nič in s tem razlastijo obstoječe lastnike, nato pa dokapitalizirajo družbo s svežim denarjem in ji na ta način zagotovijo perspektivo, s tem pa tudi minimizirajo svoje izgube, ki jih bodo banke imele, če se bo podjetje znašlo v stečaju. Seveda se ta postopek lahko zgodi še takrat, ko podjetje predlaga prisilno poravnavo. Pravo vprašanje torej je, zakaj v preteklosti ni prišlo do predloga prisilne poravnave. Ali mogoče zato, ker nekemu ni ustrezalo, da bi se brskalo po okostnjakih iz preteklosti? Če bi banke na način, kot sem povedal, razlastile obstoječe lastnike in same dokapitalizirale družbo po uvedbi prisilne poravnave ter na ta način rešile podjetje, bi seveda morale tudi z revizijo preveriti preteklo poslovanje. Tukaj pa imam vtis, da se marsikdo boji nekaterih okostnjakov, ki bodo začeli padati iz omar. Moramo vedeti, da so vsi posli pred uvedbo stečaja izpodbojni, vendar samo eno leto pred uvedbo stečaja. Tako imam občutek, ko gre za Primorje, da so nekateri z reševanjem ali nereševanjem razmer, predvsem lastniki pa tudi upniki, odlašali tako dolgo, ker jim je bilo v interesu, da se nekateri posli iz preteklosti ne vzamejo pod lupo in da se ne izpodbijajo. Zdaj je minilo že toliko časa, da tudi če pride do stečaja, stečajni upravitelj ne bo imel

Dr. Matej Lahovnik

kaj veliko za izpodbijati. Če pa bi se proces prestrukturiranja skozi prisilno poravnavo ali pa tudi stečaj zgodil že pred letom ali dvema, ko je bil za to še čas, bi bilo precej drugače. Mislim, da bi bilo v tem primeru Primorje lažje rešljivo. To, da pa zdaj vsi kažejo s prstom na vlado in čakajo, kaj bo naredila, ni logično. Predvsem pa, če bi vlada kar tako na pamet, brez resne revizije poslovanja, dokapitalizirala to družbo, bi se znašla v položaju, ko bi ne nazadnje morala po zakonu o prevzemih najprej izplačati obstoječe lastnike, ki so zavzeli situacijo, šele nato bi se lahko lotila reševanja podjetja. Ne vem, kaj bi pa v tem primeru rekli davkoplačevalci, če bi tako nepremišljeno ravnali, da bi obstoječi lastniki, ki so v preteklosti izčrpavali podjetje, prejeli denar države, hkrati bi pa z revizijo ugotovili, da podjetja mogoče sploh ni mogoče rešiti. V tem primeru bi pa verjetno ti ljudje, ki danes zahtevajo in vpijejo, da mora država sama rešiti situacijo, vpili, da je treba vlado interpelirati zaradi nepremišljene državne pomoči podjetju, ki ga ni mogoče več rešiti. Skratka, fokus ali pozornost je treba obrniti na tiste, ki so odgovorni za nastalo situacijo. To pa so na prvem mestu lastniki in uprava, na drugem pa seveda tudi upniki, med katerimi so predvsem banke.

Banke so zasegle delnice Primorja in jih dale na dražbo, vendar jih nihče ni kupil. Kako lahko ocenimo ta korak?

To je nesmiselno po mojem mnenju zato, ker je po moji oceni kapital v podjetju dejansko negativen. V bistvu torej prodajajo nekaj, kar ima negativno vrednost. Jasno, da tega ne bo nihče kupil.

Banke bi lastnike Primorja torej lahko razlastile po drugačni in zakoniti poti, če prav razumem?

Banke bi lahko razlastile lastnike takoj po uvedbi prisilne poravnave skladno s 199. a členom Zakona o finančnem poslovanju. Pogoj za to pa je, da se uvedbe prisilna poravnava, te pa uprava vsaj do trenutka, ko se pogovarjava o tem, ni predlagala, kolikor vem, pri čemer je dejstvo, da so zdajšnjo upravo, karkoli to obračamo, vendarle na neki način pomagale postaviti tudi banke.

Janše ne bi želela pomagati podjetju, temveč zato, ker denarja za to v državni blagajni preprosto ni. Prejšnja vlada je Slovenijo zadolževala do onemoglosti oziroma jo je zadolžila za toliko kot vse prejšnje vlade v samostojni državi skupaj. V samo treh letih je dolg več kot podvojila (z dobrih 8 na slabih 17 milijard evrov). Seveda pa je Primorje družba, v kateri je prejšnje vodstvo izvajalo menedžerski prevzem in s tem izčrpavalo podjetje. Med po-

membnejšimi lastniki je nedavno pred ljubljanskim sodiščem na zaporno kazen obsojeni Dušan Črnigoj. Slednji ima tudi največ »zaslug« za potop tega nekoč zelo uspešnega gradbenega podjetja v državi. Črnigoj spada med bogatejše Slovence, njegovo osebno premoženje pa je seveda povezano s Primorjem. Kot pomemben lastnik Primorja bi moral skupaj z drugimi lastniki poskrbeti za dokapitalizacijo družbe. Vendar gredo stvari v Primorju v svojo

smer, kateri očitno sledijo tudi banke. Zasebne banke nas pri tem ne zanimajo, skrb zbujajoče pa je, da sta v zgodbo vpleteni tudi NLB in NKBM, ki sta v večinski državni lasti. NKBM tudi v neposredni lasti več deset tisoč slovenskih državljanov in državljanek, ki so leta 2008 kupovali delnice in s tem banko dokapitalizirali.

Okostnjaki ostanejo v omarah

Črnigoj se je umaknil iz družbe, potem ko je poskrbel za »primerno« nasledstvo pri vodenju Primorja. To je takšno, da ne bo brskalo po njegovih omarah in bodo vsi morebitni okostnjaki ostali skriti pred očmi javnosti. Vedeti moramo, da je Marjana Novak postala predsednica uprave na predlog bank, predvsem

NLB, tudi s privolitvijo Dušana Črnigoja kot pomembnega lastnika Primorja. Kdo je Marjana Novak in kakšne so njene reference, objavljamo posebej. Glede na to, da se reševanje družbe, ki je zabredla v velike dolgove, zavlčuje, pri tem pa se veliko pričakuje predvsem od države, čeprav je Primorje zasebno podjetje, smo za strokovno mnenje vprašali dr. Mateja Lahovnika, profesorja na Ekonomski fakulteti v Ljubljani in nekdanjega gospodarskega ministra. Tudi te odgovore objavljamo posebej. Na podlagi doslej ugotovljenega je na dlani, da vsako zavlčevanje pri reševanju podjetja pomaga samo lastnikom, ne pa zaposlenim. Novakova je ob pomoči dveh državnih bank v Primorju samo zato, da stvari čim bolj

Primorje je za ustvarjanje svoje podobe v javnosti in s tem poročanje medijev najelo agencijo Pristop, v kateri Andrej Drapal poskuša vplivati tudi na poročanje o dogajanju v Primorju. Tudi sami smo prejeli njegovo elektronsko pošto s hvalnico Marjani Novak, a ji nismo nasledli. Nasprotno, dobili smo samo potrditev, da je v vse te skrivalnice močno vpeta tudi državna NLB.

Primorski poslanci SDS so Dušana Črnigoja pozvali, naj v reševanje Primorja vložijo lastni kapital in reši zaposlene pred socialno krizo.

zavleče, in to tako, da bo to za lastnike čim manj boleče. Če bi takoj, ko je postala predsednica uprave, predlagala prisilno poravnava za podjetje, bi bilo danes vse drugače.

Zavedeni ali nepoučeni? Na vse to bi morali biti zelo pozorni zaposleni v podjetju, predvsem sindikati, ki podjetje že po logiki stvari najbolj poznajo. A ni tako. Sindikalni vodje sporočajo, da so »ogorčeni in razočarani nad nezainteresiranostjo pristojnih ministrstev in vlade za usodo zaposlenih in še edinega velikega gradbenega podjetja v državi«, kakor je konec marca za Slovensko tiskovno agencijo dejal Ilija Vukoje, predsednik Konfederacije sindikata 90. Tudi v Sindikatu delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (SDGD) in Sindikatu SDGD v družbi Primorje so najostreje obsodili popolno ignoranco gospodarskega ministrstva in celotne vlade pri reševanju družbe Primorje. Pri tem doslej ni bilo slišati, da bi kateri od sindikalnih voditeljev zahteval od lastnikov, predvsem od nekdanjega predsednika uprave in solastnika Dušana Črnigoja, da rešijo družbo, kaj šele

da bi sindikati od lastnikov zahtevali dokapitalizacijo podjetja.

Opozorilo poslancev SDS Na to, da morajo podjetje rešiti predvsem lastniki na čelu s Črnigojem, so edini doslej javno opozorili primorski poslanci SDS. Dušana Črnigoja so pozvali, naj v reševanje podjetja vložijo lastni kapital in tako reši 1.400 zaposlenih pred socialno stisko, če meni, da ima družba program in možnosti za rešitev iz nastalega položaja. Spomnili so, da je bil Črnigoj pred nekaj leti na vrhu lestvice menedžerjev »zaslužkarjev« s 776.402 evrov bruto dohodka, zato po njihovi oceni razpolaga z zadostnim lastnim kapitalom, ki si ga je pridobil v letih izčrpanja Primorja in s pridnim delom zaposlenih. Spomnili so, da država ni lastnica Primorja in drugih gospodarskih družb v podobnem položaju, »krivec za nastali položaj so uprave in lastniki in te je treba klicati na odgovornost«. Poudarili so, da vlada ne more reševati brezbriznih lastnikov, je pa zavezana k temu, da ohrani socialno državo in poskrbi za tiste, ki bi zaradi stečajev družb ostali brez služb in s tem primerne dohodka za življenje. ■

Bo še častni občan?

Občinski svet občine Ajdovščina je leta 2008 Dušanu Črnigoju (po aferi Čista lopata) podelil naziv častnega občana za posebne zasluge pri razvoju občine na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti. Priznanje mu je podelil župan Marjan Poljšak, ki je bil tudi predlagatelj priznanja. Poljšak je pri Črnigojevem imenovanju za častnega občana vztrajal, čeprav ga pri tem občinska komisija za volitve in imenovanja ni podprla, nasprotovale pa so mu tudi nekatere stranke, med drugim SDS. Črnigoj se je tako kot šesti častni občan te občine pridružil Josipu Brozu Titu, članom prve slovenske narodne vlade, politiku Edvardu Kardelju, pisatelju Danilu Lokarju in Srečku Čebronu - Zdravku.

Bodo Črnigoju zdaj, ko vemo, da je kriv za propad Primorja, častni naziv vzeli ali pa bodo še malo počakali in upali, da bo tajkun Črnigoj odprl svojo denarnico in dokapitaliziral podjetje, katerega pomemben lastnik je in na račun katerega je osebno obogatel?

Dušan Črnigoj

Mercedes v petek zasegli na pokopališču

V torek je poslovni dnevnik Finance objavil podatek, da so rubežniki v petek zaplenili tri luksuzna vozila v lasti Primorja, mercedes S in dva audi A6. Prvega je vozil Dušan Črnigoj, še vedno alfa in omega umirajočega ajdovskega gradbinca, druga dva pa zdajšnja šefinja Marjana Novak in šef Primorja Holdinga Jože Breclj. V Financah so zapisali, da so zaposleni Primorja omenjene tri avtomobile pred rubežem skrili na ajdovskem pokopališču, prej pa so z njih odstranili registrske tablice. Nato naj bi trajalo nekaj ur, da so rubežniki avtomobile našli na pokopališču, jih naložili in odpeljali. Pojasnil iz Primorja, kdo je rubež naročil in zakaj so avtomobile skrivali, novinarka Financ ni dobila. Ob tem pa je zapisala, da si je Črnigoj novi luksuzni mercedes, vreden med 130 in 170 tisoč evrov, omissil avgusta lani, ko je že bilo znano, da Primorje ne plačuje podizvajalcev in da je pred zlomom. Svetovalna družba PricewaterhouseCoopers je takrat že opravljala pregled poslovanja ajdovskega Primorja, da bi se banke laže odločile, ali še vedno podpirati gradbinca in mu reprogramirati posojila. Dodajmo, da je stroške, povezane s Črnigojevim mercedesom S, ki je bil v lasti Primorja, tudi po Črnigojevem odhodu iz podjetja še naprej plačevalo Primorje. V Financah so še zapisali, da se v bankah upnicah bojijo, da bi Črnigoj odpeljal premoženje gradbinca, predvsem še delujoče Cestno podjetje Nova Gorica (CPG).

Mercedes S, vreden med 130 in 170 tisoč evrov, si je Dušan Črnigoj omissil avgusta lani, kupilo ga je Primorje, minuli petek pa so ga izpred pokopališča v Ajdovščini odpeljali rubežniki.